

REDACTIE
ADMINISTRATIE
GENT
GARENPLAATS

Ongetekende brieven
worden niet opgenomen.
Berichten over werksta-
kningen en grieven moe-
ten door de Vakverenigun-
gen gesigneerd zijn.

1 uitbreitert elke 2de pagina.

VOORUIT

Orgaan der Belgische Werkliedenpartij. — Verschijnende alle dagen.

ABONNEMENTSPRIJS

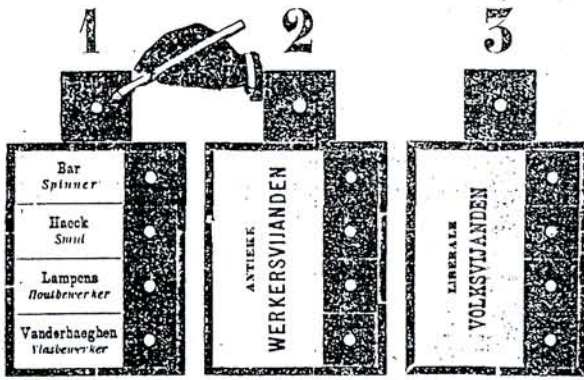
Drie maanden	fr. 3,30
Zes "	5,00
Een jaar	10,00
Nederland	
Drie maanden	fr. 4,00
Den vreemde	
Drie maanden (2 maal per week verzonden)	fr. 3,75

AANKONDIGINGEN
Ertja volgens het Tarief
Voorop te betalen

REDEVOERING VAN GEZEL ANSEELE IN DE KAMER

Kiezing van 4 toegevoegde Gemeenteraadsleden

24 NOVEMBER 1895

Werklieden, doet uw plicht!

Werklieden! Morgen zijt ge andermaal opgeroepen om uwe stem uit te brengen op vier gemeenteraadsleden.

Ge weet waarom men de gemeenteraadsleden met 8 leden vermeerderd heeft in de steden van boven de 100,000 inwoners, en met 4 in steden van boven de 20,000 inwoners te kiezen, de een heeft door de patroons en de andere heeft door de werklieden, kiezers van den werk- en nijverheidsraad.

Tuen de schandelijke chineseesche kieswet voor de gemeenten gemaakt werd, die ons ten spode van geheel Europa maakt, en die zondag voor de eerste maal heeft goetend, was men in het ministerie zelf verscherst over de mogelijke gevolge van dit samenwippen van jezuïtische rechtsverkrachtingen en schaamteloze bevoorrechtiging der hoogere klassen.

Men had dit zoo aangeflanst om voor altijd de socialist-uit de gemeenteraadsleden verwijderd te kunnen houden.

Het drievoudig stemrecht voor de Kamer op 25-jarigen leeftijd had een misrekening geweest voor de kapitalisten. Zij hadden gedacht ook daarmee alleen slechts die naars van God kapitaal in den tempel der wet te laten binnen-treden.

Helaas, 28 socialisten werden gekozen, die niet zoo gauw in bediening, door hun krachtig en vastberaden optreden, dat meer den schrik om het hart sloeg van al wat licht en zuigt aan den magere tepel van het afgestroopte proletariaat.

Reeds beklag men zich de toegeving in de wet van langen angst gedaan.

Niet dit kiesrecht kon het gebeuren dat de stadhuizen vier steden en nuyverheidsdorpen allen in handen vielen van de socialisten.

En wat dan?

Zouden zij hier niet, evenals in Frankrijk, in staat zijn de arme schoolkinderen te voeden en te kleeden, de werkstakers te ondersteunen, enz.

Zouden zij ook niet verzuimen de politie op de werklieden af te zetten die voor loon en recht strijden?

Haarom te denken alleen joeg hen het koude angstweet op de huid.

Het mocht niet gebeuren, en na eendelooze studie dachten zij het middel gevonden te hebben om dit te leedden.

Men schouk aan de bezitters vier stemmen,

den stemden, de schandelijke schoolwet bekrachtigden, enz.

Ook weg met hen, die aanspannen met den beruchten lallet, die in den provincieraad diert verklaren dat de klerikalen te veel toegeving deden aan de werklieden.

Weg met hen, die geen woord van protest lieten hooren als de patroons-metalebewerks 1000 werklieden de straat op wierpen omdat hunne broeders een kleine verhooging van loon vroegen.

Weg met hen, die goedkeurden dat een liberaal burgemeester de politie met revolvers wapende tegen arme werklieden die voor hunne rechten streeden.

Weg met de sukkelars, of verraders van hunnen stand.

De plicht van elken werkman is, zondag onder nummer 1 te stemmen.

Gentse werkers, uw verleden staat ons borg dat ge ook dit maal uw plicht en uw belang zult begrijpen.

Leve het socialisme!

den stemden, de schandelijke schoolwet bekrachtigden, enz.

Ook weg met hen, die aanspannen met den beruchten lallet, die in den provincieraad diert verklaren dat de klerikalen te veel toegeving deden aan de werklieden.

Weg met hen, die geen woord van protest lieten hooren als de patroons-metalebewerks 1000 werklieden de straat op wierpen omdat hunne broeders een kleine verhooging van loon vroegen.

Weg met hen, die goedkeurden dat een liberaal burgemeester de politie met revolvers wapende tegen arme werklieden die voor hunne rechten streeden.

Weg met de sukkelars, of verraders van hunnen stand.

De plicht van elken werkman is, zondag onder nummer 1 te stemmen.

Gentse werkers, uw verleden staat ons borg dat ge ook dit maal uw plicht en uw belang zult begrijpen.

Leve het socialisme!

WIE
Zijn onze tegenstrevers?
Gij kent de rijke liberaalen!
Gij kent de rijke papen!
Ehwell, werklieden,
zulke meesters, zulke knechten, — zegt het spreekwoord.
Maar de knechten zijn gewoonlijk nog slechter dan de meesters.
Zoo geraken zij aan plaatskens.
Braait die vrijwillige slaven een ferme kloppling en stemt onder
Nummer 1!

Kiezing voor de patroons

Zoals men weet worden zondag ook vier toegevoegde gemeenteraadsleden gekozen onder de patroons, kiezers voor den Werkrechtiersraad.

Twee lijsten treden in het strijdperk.

Deze der Liberale Associatie behelst de namen der heeren Martiny, De Schaempheleere, Steurbaut en Marins.

Deze van den Vrijen Burgersbond de namen der heeren Van den Bossche, Semeij, Bilsen en Lammeus, zijnde twee klerikalen en twee liberalen.

Alhoewel de socialisten en progressisten in het strijdperk niet treden, toch hadden zij een beslissing te nemen, daar zij over een niet onaanzienlijk getal kiezers beschikken.

In een zitting, woensdag avond gehouden, tusschen de gekozen van het socialistisch-progressief verbond, werd deze zaak onderzocht en men besloot, dat de socialistische en progressistische bazen-kiezers zouden stemmen voor:

M. De Schaempheleere, caoutchoufabriekant, gekend als een liberaal met breede geadichten en de organisatie der werklieden niet vijandig gezind.

M. Martiny, die de socialisten verklaarden een eerlijken voorzitter te zijn van den Werkrechtiersraad, die in veel gevallen de partij der werklieden nam.

M. Semeij, die in den bond der entrepreneurs het minimum van dagloon verdedigde en stemde.

De rest der lijsten, daar kunnen wij ons niet

om bekommeren; de eenen kennen wij niet genoeg, de anderen zijn vuile pot en vuile pollepel.

Wij raden dus onze kiezers-bazen aan te stemmen in de twee lijsten voor de heeren **De Schaempheleere, Martiny en Semeij**.

Past op den vijand!

Werklieden, uw zegeraal van verleden zondag heeft de woede en afginst onzer vijanden doen ontvlammen.

Zij zijn razend omdat hun meervoudig kwelstelsel de intrede van het socialisme niet heeft kunnen verhinderen.

Zondag is het weer kiezing voor den **GEMEENTERAAD**.

Er moeten nog acht zetels bezet worden: vier door werklieden en vier door bazen.

De werklieden beschikken over 11,000 en de bazen slechts over 3000.

Ook dit stelsel is onrechtvaardig.

Daarom moeten alle werklieden een zek spannen, omdat hunne instresten in blok zouden worden verdedigd.

Nu vooral trachten de liberale en katholieke volksvijanden hunne sinne zaklijk door te drijven.

Om hunne voorrechten te handhaven en om hunne minderheid in den raad te versterken, zoeken zij voor zondag de werklieden te verdoelen.

Zij willen kost wat kost verhinderen dat er zondag nog 4 socialisten worden gekozen.

Welnu, werklieden ziet uit uwe oogen. Gij hebt nog een dag voor ijerige propaganda over.

Niet gerust! De werklieden opgewekt voor de meetuugs die heden nog plaats hebben.

Allen aan elkander geloond hoe er moet gestand worden.

Iedereen begrijpt wel hoe sterker wij in den raad zijn vertegenwoordigd, hoe beter het is voor de rechtstreeksche belangen der arbeiders.

Opgepast en uit al uwe macht geyverd voor het welkukken van den strijd.

Allen als één man onder

Nummer 1

De Kiezingen en de Schoolwet

Hoe onbeschaamd de papen worden, blijkt uit het felt, dat zij eergister het volgende briefje aan de onderwijzers en onderwijzeressen onder stadsscholen dierven zenden, met den datum van den dag voor de kiezing:

Ik heb de eer U te vragen of ge, gelijk onder het beheer der voorgaande wet, u zoudt willen gelasten met het Goddienstonderwijs te geven aan de leerlingen over klas.

Gelief mij zoobast mogelijk uw antwoord te doen geworden.

Aanzwaard, M., de verkeerking mijner bijzondere achtung.

Gent, 16 november 1895.

Ondertoeekd met den naam van den pastoor der parochie.

Wij raden de onderwijzers en onderwijzeressen eenvoudig aan die uitnodiging te verzoeden waar zij 'tulk behoort: in de beste kamer.

Werklieden,
Vergeet niet dat de dompers in de Kamer de wet der vier eerloosheden stemden.
4 STEMMEN aan de RIJKEN — 1 STEM aan de armen.
Weg met die lafaards!
Stemmen onder n. 1 betoekent:
Eén man, ééne stem!

Focus

100 jaar socialistisch municipalisme in België. De Belgische Werkliedenpartij (BWP) en de gemeenteraadsverkiezingen van 1895

1. De nieuwe gemeentekieswet van 1895

In november 1895 vonden in België voor het eerst gemeenteraadsverkiezingen plaats volgens het systeem van het algemeen meervoudig stemrecht waarmee de BWP in 1894 28 kamerzetels veroverde. Uit vrees voor een verdere socialistische vooruitgang op gemeentelijk vlak werden echter afremmingsmechanismen in de gemeentelijke kieswet opgenomen. Zo werd men pas kiesgerechtigd vanaf 30 jaar omdat geoordeeld werd dat jongere kiezers radicaler stemden. Omdat men eveneens van oordeel was dat sedentaire kiezers conservatiever stemden, werd ook bepaald dat men pas mocht stemmen wanneer men drie jaar in een gemeente verbleef. Voorts werd een differentiële cijns (laag in de landelijke gemeenten, hoog in de steden) ingevoerd en kon men nog een bijkomende (een vierde) stem krijgen wanneer men grondeigenaar was met een kadastraal inkomen van 150 frank. Door al deze maatregelen werd het kiespotentieel van de BWP in de stedelijke agglomeraties ingrijpend verkleind. De partij noemde de nieuwe kieswet bij monde van Edward Anseele dan ook 'la loi des quatre infamies'. Om ertegen te reageren stelden een aantal Waalse BWP-federaties (Borinage, Charleroi, Luik en Zinnik) op het buitengewoon partijcongres van 24 februari 1895 een algemene staking voor. De Vlaamse BWP wou een nationale betoging tegen de wet organiseren terwijl de Brusselse BWP-federatie over de kwestie een referendum wou organiseren. Het partijcongres liet de beslissing over aan de algemene raad. Deze vreesde dat een algemene staking zou uitlopen op een slachting en verplaatste de strijd tegen de nieuwe gemeentekieswet naar het parlementair halffrond. Ook bij de christen-democraten heerste onvrede met de nieuwe kieswet. Zij schaarden zich er pas achter nadat hun leider Helleputte de wet geamendeerd had met een corporatistisch voorstel waarbij de arbeiders en patroons van 29 gemeenten met meer dan 20.000 inwoners een gelijk aantal bijkomende raadsleden (dit aantal varieerde van 2 tot 4 naargelang het aantal inwoners van de gemeenten in kwestie) konden verkiezen. Met deze nieuwe kieswet werden de rechtstreeks te verkiezen gemeenteraadsleden verkozen in één ronde volgens een proportioneel systeem (1), tenzij één lijst de absolute meerderheid behaalde en op die manier alle mandaten verkreeg. Met dit systeem was er dus geen ballottage meer. Het bevoordeelde tevens de regerende katholieken in de kleinere (vooral Vlaamse) gemeenten waar

ze bijna al bij voorbaat de absolute meerderheid hadden. Het bevoordeelde hen ook in de grote steden en gemeenten omdat liberalen en socialisten genoopt werden om samen te gaan om de absolute meerderheid te behalen.

2. De socialistische aanwezigheid in de gemeenten vóór 1895

De wet was dus duidelijk bedoeld om een verdere vooruitgang van de BWP, nu op gemeentelijk vlak, in te perken. Deze gemeentelijke macht was vooral in Wallonië al vóór 1895 een feit. Toen in 1884 het kiezerscorps verruimd was met de zogenaamde capacitaire kiezers hadden de socialisten, al dan niet samen met de radicalen, reeds de controle over een 60-tal gemeenten in de Waalse industriebekkens verworven. In de periode 1884-1895 kreeg het socialistisch municipalisme binnen de BWP dan ook vaste vorm. Naar aanleiding van de nieuwe verkiezingen omschreef Le Peuple het belang van dit socialistisch municipalisme op de volgende wijze: 'La commune doit servir de champ d'expérimentation à une partie des réformes inscrites au programme du POB en attendant le jour où, maîtres du Gouvernement, les travailleurs pourront généraliser l'application de ces principes à tous le pays. La lutte sur le terrain communal n'a donc pas moins d'importance que sur le terrain législatif' (2). Referentiepunt bij uitstek voor het socialistisch municipalisme was het Charter van Quaregnon (1894) waaraan een gemeentelijk programma was gekoppeld. Dit programma greep terug naar een aantal vroegere geschriften enerzijds en naar de praktische ervaringen van de gemeenteraadsleden anderzijds (3). Het programma voorzag minstens in het beheer door de gemeenten van de nutsvoorzieningen en openbare diensten om ze voor iedereen toegankelijk te maken. Zo wou de BWP onder meer gratis onderwijs voor kinderen onder de 14 jaar, de invoering van een arbeidsreglementering (met betrekking tot de arbeidsduur, de vastlegging van minimumlonen van arbeiders en bedienden in gemeentelijke overheidsdienst, arbeidsinspectie, de creatie van arbeidsbeurzen...), omvorming van het systeem van liefdadigheid tot een sociaal zekerheidssysteem, de invoering van belastingen op opbrengsten, onbebouwde terreinen en leegstaande gebouwen, de uitbating door de gemeenten of federaties van gemeenten van het openbaar vervoer, enz... (4). Door de toepassing van dergelijke maatregelen zou de gemeente, in de ogen van de socialistische municipalisten, het embryo moeten worden van de toekomstige (socialistische) maatschappij (5). Met dit programma trok de BWP de gemeentelijke kiesstrijd in. In 1895 waren er drie verschillende soorten lijsten. In een eerste reeks werden de raadsleden met een mandaat van 8 jaar verkozen. Deze reeks werd herkozen in 1903 en 1911. In een tweede

reeks werden de raadsleden met een mandaat van 4 jaar verkozen. Die mandaten werden dan met de verkiezingen van 1899 herverkozen, maar dan voor een periode van 8 jaar. In de laatste reeks (die verkozen werd een week later dan de eerste twee reeksen) werden dan de bijkomende raadsleden, ook voor een periode van 8 jaar, verkozen. De verkiezingen van de eerste twee reeksen vonden plaats op 18 november 1895, de bijkomende raadsleden werden op 25 november verkozen.

3. De uitslagen van de gemeenteraadsverkiezingen van november 1895

De uitslag van de verkiezingen deed de macht van de BWP in Brussel licht toenemen. In Vlaanderen bleef de BWP quasi onbestaande, maar in Wallonië brak de partij verder door.

Tabel 1 : Nationale verkiezingsuitslag van de BWP met de gemeenteraadsverkiezingen van 1895 (6)

Regio	Aantal gemeenten waar de BWP opkwam in 1895	Aantal gemeenten waar de BWP gemeenteraadsleden had in 1895	Aantal gemeenten waar de BWP absolute meerderheden had in 1895
Vlaanderen	59	13	
Wallonië	440	264	79
Brussel	14	10	
Totaal	513	287	79

Le Peuple van 8 december 1895 publiceerde een tabel van de verkiezingsuitslagen. Het hierboven afgedrukte is een correctie ervan door Jean Puissant.

De BWP had na november 1895 ongeveer 1000 gemeenteraadsleden in 287 van de 1800 kleine Belgische gemeenten. Het is bijzonder moeilijk om van de gemeenteraadsverkiezingen van 1895 zeer precieze resultaten te vinden. Wij baseerden ons op cijfers uit H. Léger, *Tableau statistique des élections communales* (Gent, 1895), de cijfers uit de databank opgesteld voor het colloquium over de gemeenteraadsverkiezingen in september 1992 en cijfers uit *Le Peuple*, *L'Etoile Belge* en *Vooruit*.

Met deze gegevens hebben we een overzicht proberen op te stellen van de voornaamste steden en gemeenten in België (zie bijlage 1). Daarbij hebben we rekening gehouden met de verkiezing der bijkomende raadsleden.

Uit de gevonden cijfers blijkt eenzelfde electorale geografie als één jaar eerder bij de parlementsverkiezingen.

De BWP stond ook in 1895 sterk in Wallonië en zeer sterk in Henegouwen en Luik. Het overgrote deel van de absolute meerderheden (een 80-tal) die de partij in 1895 behaalde, situeerde zich in hoofdzaak in deze twee provincies. Voorts had de BWP ook sterke gemeenteraadsfracties in de grote steden en gemeenten van deze provincies. Er waren ook abso-

Isidore Levêque, BWP - gemeenteraadslid te Brussel 1895 te St. Gillis 1903

lute meerderheden in Namen, Waals-Brabant en Luxemburg, maar anders dan in Henegouwen en Luik speelde de BWP in de grote steden en gemeenten van deze provincies geen of nauwelijks een belangrijke rol. In steden als Luik, Seraing, Hoei, Herstal en Verviers in de provincie Luik of in Charleroi, Gilly, Jumet of La Louvière in de provincie Henegouwen verkreeg de BWP wel sterke raadsfracties. Dat was lang niet zo in steden als Nijvel (Waals-Brabant), Aarlen (Luxemburg) of Namen.

In Luik en Henegouwen had de BWP bovendien ook absolute meerderheden in middelgrote gemeenten als Pâturages of Herstal.

Waar de BWP wel eervolle resultaten in grote gemeenten of steden behaalde, was in de Brusselse agglomeratie. Daar had de partij sterke fracties in Brussel, Sint-Jans-Molenbeek en Koekelberg. Deze laatste resultaten dienen echter ook gezien te worden in het licht van de verkiezingen voor de bijkomende raadsleden. In de 9 gemeenten van de Brusselse agglomeratie die we hieronder samenbrachten komen we aan een totaal van 40 socialistische gemeenteraadsleden. Daarvan waren er echter 16 bijkomend gemeenteraadslid. Zonder deze laatsten zou de BWP alleen maar verkozenen hebben gehad in 5 van de 9 gemeenten van de agglomeratie : Brussel (8), Molenbeek (8), Anderlecht (1 verkozen op een kartellijst met de liberalen), Koekelberg (4) en Schaarbeek (3).

In Brussel haalde de BWP 16 van de 18 bijkomende raadszetels binnen, in Wallonië 14 op 20 en in Vlaanderen maar 6 op 28.

Deze laatste uitslag is zeer tekenend voor de zwakke inplanting van de BWP in Vlaanderen. De verkiezingen voor de bijkomende raadsleden kunnen gezien worden als verkiezingen via een systeem van algemeen stemrecht onder de arbeiders alleen. Als de BWP nauwelijks 1/5de van die zetels kan binnenrijven in dit kiespotentieel en als we bovendien weten dat 4 van die 6 zetels te Gent werden veroverd, kunnen we zeggen dat de BWP in Vlaanderen, ook op gemeentelijk vlak, nagenoeg onbestaande was. In Oost-Vlaanderen in het algemeen - met verkozenen in Ronse, Geraadsbergen (5), Ninove (1), Nieuwerkerken, Zottegem en Sint-Niklaas (1) - en in Gent (14) in het bijzonder, scoorde de BWP nog het best. Daarbuiten haalde de partij in Vlaanderen nauwelijks nog zetels. In Antwerpen geen enkele, in Limburg 1 in Bree, in West-Vlaanderen waren er gemeenteraadsleden in Wacken en Lombardsijde (4) en in Brabant waren er nog zetels in Leuven (1), Kortenberg (2), Nederokkerzeel (2), Sint-Genesius-Rode (4), Lembeek en Buizingen. (7). (L.P.)

Bijlage 1 : Verkiezingsuitslag van de BWP met de gemeenteraadsverkiezingen van 1895 in een aantal grote steden en gemeenten

	Zetels BWP in 1895	Katholieken in 1895	Liberalen in 1895
Brabant			
Tienen	0	0	15
Leuven	1	8	20
Nijvel	0	13	0
Brusselse agglomeratie			
Anderlecht	3	11	11
Brussel	12	12	15
Elsene	2	12	15
Koekelberg	4	4	3
Laken	1	11	11
Molenbeek	10	8	11
Sint-Gillis	2	6	21
Sint-Joost-ten-Noode	2	1	20
Schaarbeek	4	15	12
Vlaanderen			
Antwerpen	0	19	20
Borgerhout	0	21	2
Mechelen	0	2	27
Brugge	0	29	0
Kortrijk	0	25	0
Oostende	0	21	2
Roeselare	0	19	2
Aalst	0	21	2
Geraadsbergen	5	0	8
Gent	14	12	13
Sint-Niklaas	1	21	2
Namen			
Namen	0	17	7

Henegouwen

Bergen	0	6	17
Charleroi	9	2	10
Châtelet	3	3	7
Courcelles	13	0	0
Doornik	0	12	13
Gilly	10	1	10
Jumet	10	0	11 ⁽⁸⁾
Marchienne-au-Pont	6	9 ⁽⁹⁾	
Jemappes	13	0	0
Pâturages	13	0	0
Quaregnon	13	0	0
La Louvière	7	0	6

Luik

Hoei	2	4	7
Herstal	9	0	2
Luik	12	14	12
Seraing	13	0	8
Dison	7	4	2
Verviers	11	8	10
Luxemburg			
Aarlen	0	0	11

(1) Voor deze en bijkomende uitleg over de kieswet, zie E. Witte, Tussen experiment en correctief. De gemeentelijke kieswetgeving in relatie tot het nationale kiesstelsel, tekst voor het Colloquium van het Gemeentekrediet te Spa, 1992 : De gemeenteverkiezingen en hun impact op de Belgische politiek, Brussel, 14 augustus 1992, pp. 8-13.

(2) Le Peuple, 7 november 1895, p. 1, hernomen in J. Puissant, La politique municipaliste socialiste dans trois communes bruxelloises (Bruxelles, Molenbeek, Schaarbeek) 1884-1885, in Contributions à l'histoire économique et sociale, Tome IV, 1966-1967, p. 111.

(3) Belangrijke Belgische basisteksten voor het socialistisch municipalisme zijn in eerste instantie de thesen van César De Paepe over de rol van de gemeentebesturen in de toekomstige (socialistische) maatschappij (cfr. : C. De Paepe, De l'organisation des services publics dans la société future, Bruxelles, 1874). Zijn ideeën werden in Frankrijk overgenomen en verder uitgewerkt door Benoît Malon (Le socialisme intégral, tome II : services communaux, Paris 1891), Paul Brousse en Jules Guesde. Louis Bertrand verwerkte onder meer César De Paepe's ideeën in een reeks artikels in Le Peuple die hernomen werden in de brochure Le socialisme communal (Bruxelles, 1890). Voor dit alles, zie onder meer : J. Puissant, 'L'oeuvre gouvernementale du POB commence' ou le POB à la conquête du pouvoir d'Etat, in De gemeenteraadsverkiezingen en hun impact op de Belgische politiek (1890-1970). Handelingen, Brussel, Gemeentekrediet, 1994, pp. 81-83 en E. Witte, Gemeenteregies in België (1850-1914) : liberaal interventionisme of socialistisch municipalisme ? in Het openbaar initiatief van de gemeenten in België 1795-1940. Handelingen, Brussel, Gemeentekrediet, 1986, pp. 100-105

(4) Voor dit gemeentelijk luik, zie L. Bertrand, Op. cit., pp. 30-32.

(5) J. Puissant (1994), Op. cit., p. 82.

(6) Ibid., p. 88.

(7) Voor de socialistische zetel in Bree, zie : W. Massin, De opkomst van het socialisme in Limburg, 1890-1914, Diest, 1975, 131 p. Voor de zetel in Ninove, zie : Tentoonstelling 'De Ninooftse socialistische arbeidersbeweging'. Een eerste kennismaking, Ninove, CSC, 1982, s.p. Over de Geraardsbergse gemeenteraadsleden vonden we eigenaardig genoeg niet onmiddellijk sporen terug in het werk van Abraham Ruiz.

(8) Progressisten

(9) Verenigde Katholieken en liberalen